

CLOSE UP

Orson Welles laver film om sig selv

Orson Welles, der ikke har lavet film i USA siden han i 1958 instruerede »Politiets blinde øje« (Touch of Evil), får nu efter knap 30 år atter chancen for i amerikansk sammenhæng at demonstrere talentet, idet han skal lave filmen »The Cradle Will Rock«.

Filmens hovedperson bliver – Orson Welles. Som 22-årig og spillet af den engelske skuespiller Rupert Everett (fra »Another Country«). Manuskriptet er skrevet af Ring Lardner Jr. sammen med Orson Welles, og John Landis og George Folsey Jr. skal fungere som filmens executive producere.

Filmens historie foregår i 1937, og det meste af handlingen udspilles i to teatre. Det er en fortælling om hvordan Welles og John Houseman blev forbudt at lave premiere på forestillin-

Orson Welles ca. 1940.

gen »The Cradle Will Rock«, men begge var indstillet på at premiereaftens publikum skulle have en forestilling, og efter nogle timers hektisk søgen fandt man et andet teater. Der var intet orkester, og skuespillerne måtte ikke stå på scenen, men fremsagde i stedet deres replikker og sang deres sange fra selve salen til akkompagnement af stykkets komponist, der fra et lejet hakkebræt sørgede for musik. Resultatet blev en sensation og skuespillet blev ved efterfølgende lejligheder søgt opført så nær som muligt på premiereaftens improviserede måner.

ukritisk ungdommeligt publikum morer sig over filmene, så i hvert fald Jim Abrahams finder ikke grund til at ændre på denne tingenes tilstand. Tilsyneladende fordi det har gjort et uudslætteligt indtryk på Abrahams at optræde for en halvtom sal. »Der er ikke noget mere pinefuldt end at opleve tavsheden i en teatersal,« forklarer Abrahams, »det var forfærdelig pinagtigt at stå på scenen og fornemme at publikum ikke fandt os morsomme.«

Som filmskaber kan man heldigvis føle sig fri for *den* fornemmelse, men Jim Abrahams og konsorter vil dog være sikre på succes og før premiere

Jim Abraham (i midten) fotograferet under optagelserne til »Top Secret«. Øverst ses instruktørkollegaen David Zucker, og nederst Jerry Zucker.

Kliché på kliché

Jim Abrahams hedder den ene trediedel af den instruerende del bag filmfarcerne »Højt at flyve« og nu »Top Secret«. For nylig var han i København for at lave PR for filmen (trioens resterende to trediedele tog sig af Oslo og Stockholm), og det fremgik af mødet med Abrahams, at de tre instruktører var tilfredse med at skabe løjer på baggrund af de klicheer, de finder i ældre og nyere film. Det forlener ganske vist filmenes humor med adskillige studentikose træk, der ovenikøbet kan siges også at være klicheer, men et

på deres hidtil to film, har de vist dem på amerikanske universiteter og noteret sig, hvad der grines over og især hvad der ikke grines over. Og derefter kommer saksen frem. En kontant løsning, der er så gammel som kunsten selv. Uden at Abrahams og de to brødre Zucker af den grund skal tages for kunstnere. Højest er de behændige håndværkere uden andet end tilfældighedernes stil når de forsøger at gøre gamle klicheer som nye.

INSTRUKTØREN DER ELSKEDE KVINDER

FRANÇOIS TRUFFAUT
1932-1984

François Truffaut var i så godt som alle sine film en passioneret dyrker af kvinden, og ikke uden grund fik en af hans film titlen »Manden der elskede kvinder«. Her ses han sammen med tre af filmverdenens attraktive damer, herover med Bodil, til venstre sammen med Brigitte Fossey under indspilningen af »Manden der elskede kvinder«, og nederst sammen med Catherine Deneuve under indspilningen af »Den sidste metro«.

Wim Wenders' retssag mod Filmverlag

Filmverlag der Autoren, det berømte produktions- og distributionselskab der blev dannet som kooperativ i 1970 og som i årene hvor tysk film virkelig blomstrede spillede en betydelig rolle for filmmiljøet, har her på det sidste fået en retssag på halsen. »Road Movies«, hvis forretningsfører hedder Wim Wenders, har nemlig krævet en tidligere indgået aftale om distribution af selskabets seneste produkt »Paris, Texas«, annulleret. Årsagen er, at »Filmverlag« ifølge Wenders har forsømt at efterleve den indgåede aftale. I stedet for at lave de fornødne 80 kopier, har »Filmverlag« kun fundet det nødvendigt med 40 kopier og et andet kritikpunkt er, at »Filmverlag« kun har kunnet skaffe andenrangs biografer med få pladser og dårlig beliggenhed. 6000 sæder til hele Tyskland.

Men som den tyske avis »Die Zeit« antyder, er der i virkeligheden tale om en gammel strid. »Filmverlag« har i flere år været ude i en stor krise, har ofte skiftet styrelse og har derfor svinget betydeligt i sin politik. Endvidere skal Wenders' næstsensene film »Die Stand der Dinge« være blevet behandlet på såre lemfædig vis. Denne behandling ønsker Wenders naturligvis ikke at »Paris, Texas« skal få.

Die vierte Kammer des Landgerichts München har den 30. aug. afvist sagen. Wim Wenders tabte altså.

Synd for »Filmverlag«, synd for Wenders og synd for »Paris, Texas«. Men sikkert ganske typisk for det ændrede billede af filmkunstens muligheder i Tyskland.

We're just two Happy Guys. . .

Selv en så seriøs film som John Cassavetes' »Love Streams« har de nu produceret, de to israelske fætre Menahem Golan og Yoram

Globus. I 1983 producerede de flere film end såvel MGM/UA, Twentieth Century-Fox, Columbia og Paramount. De er Hollywoods nyeste *tycoons* og deres holdning til kunstnerisk film er ellers blevet klart nok defineret af Mr. Globus: »For me, it's an art to get audiences to theatres. For me, »Star Wars« is the most artistic movie ever. Bringing people to see it for half a billion dollars – that's something«. Og Globus' talent for replikker af denne art har også resulteret i følgende *statement*: »Yes, I want applause for our films – applause from the bank«.

De har således selv slået den tone an, der gør at de fleste betragter dem som vulgære opkomlinge i branchen – en opfattelse, som grundlaget for deres hastigt stigende position, i øvrigt på bedste vis cementerer: »Popsicle«-filmene er med deres evindelige *Israeli boy versus improbable blonde girl* simpelthen indbegrebet af dårlig smag og letkøbt fidus.

Ikke desto mindre ejer Globus og Golan nu omkring halvdelen af biograferne i Holland, de har kontorer i London, Rom og – Tel Aviv, og de er i løbet af kun fem år blevet de største producenter i Hollywood.

Hvordan kan det gå til.

Jørgen Oldenburg skrev i sin Cannes rapport – i sidste nummer af Kosmorama – at Cannon holdt festivalens største party. Men tro blot ikke, at dette er typisk for d'herrer Golan & Globus. En af opskrifterne på deres succes er nemlig, at de er overordentlig varsomme med deres penge.

I en artikel i »The Sunday Times Magazine« fra 13. maj 1984, understreges det hvor *nærlige* fætrene er. En af de ansatte på deres London kontor skulle, eksempelvis, sidste år afhente en *star* i Heathrow-lufthavnen. »Jeg må også lige have nogle penge til frokost«, sagde hun håbefuldt før hun tog afsted, hvorpå en medarbejder med højere anciennitet svarede: »Det er en dejlig tur derud. Hvorfor ikke tage nogle sandwich med, som du kan spise i toget«.

Og der er historier nok. Det forlyder at man kan se de to producenter sidde og gennemgå bilag for at opdage om en ansat, som de har set drikke én coca-cola, mon skulle have skrevet to på regningen. Og en *special-effects* mand citeres for følgende afskrækkende erfaring: »Cannon gets you to where you walk away to save your self-respect; then they make a deal«.

Måske er det især Globus, der tager sig af dette område. Han er *deal-*

makeren, forretningstalentet af de to.

Golan er en noget anderledes type. Han er født med familienavnet Globus, men ændrede det på Ben-Gurions opfordring til et bibelsk navn. Navnet Golan tog han fra Golanhøjderne, som vi jo siden har hørt mere om i anden anledning. Golan var en af Israels første militære piloter. I 1951 startede han som instruktørolever ved Old Vic-teatret i London! Som 23-årig vendte han så tilbage til Israel

John Cassavetes i en scene fra »Love Streams«.

og blev i denne unge alder chef for Nationalscenen.

På et tidspunkt blev han imidlertid træt af teatret og rejste derfor til New York, hvor han blev ansvarlig for den israelske ambassades filmafdeling. Senere blev han af herostratisk berømte Roger Corman ansat som en slags lærling, og i 1962 kom Golan tilbage til Israel for at instruere sin første film.

En noget omtumlet tilværelse, unægtelig. Men han fik faktisk lavet flere film, ovenikøbet med nogen succes, og han allierede sig på et tidspunkt med sin fætter Yoram Globus.

I 1968 investerede »Noah Film« – som deres selskab hed engang – alle deres midler i filmen »Tevye and His Seven Daughters« i et forsøg på at få et internationalt gennembrud. Da filmen blev valgt som Israels bidrag til

Cannes festivalen, satte Golan og Globus alle sejl til og lånte til højre og venstre for at kunne promovere filmen ordentligt.

Uheldigvis var året bare 1968. Festivalen blev spoleret af demonstranter, og Golan måtte stikke af med sin film gemt under en frakke. Heldigvis for dem blev »Tevye . . .« senere en succes.

I 1979 kom så deres indtog på det amerikanske marked. Ganske vist var det ikke så synderligt glørværdigt fra starten, idet de investerede i Hollywood selskabet Cannon, hvis største bedrift var at have produceret en række »Happy Hooker«-film. Men billigt var det, og lynhurtigt blev det bragt på fode.

Opskriften på Golan og Globus' bemærkelsesværdige fremgang er ganske enkel: leveringsdygtighed og sparsommelighed. De gamle studiers gennemsnitlige omkostninger pr. film ligger på omkring 12 millioner dollars, mens Cannons gennemsnitspris er så lav som 5 millioner. Cannon har kun ca. hundrede ansatte mod de andre studiers mere end tusinde. Cannon har forholdsvis ydmyge kontorer i en billig bygning på Sunset Boulevard, mens de andre har hele byer at spendere deres penge på. Endelig er det også værd at bemærke, at Cannon i udstrakt grad benytter uorganiseret arbejdskraft, og at man lægger stor vægt på at finde ud af hvor i byen man kan få de forskellige opgaver udført *billigt*.

Den position Cannon allerede har fået i filmbyen, illustreres måske bedst af at det fornemme *Directors Guild of America* – instruktørsammenslutningen – har accepteret for første gang nogensinde, at skrive én kontrakt med Cannon og en anden med alle de andre produktionsselskaber. Princippet i denne kontrakt er, at der arbejdes *the kibbutz way*: alle arbejder sammen, og hvis udbyttet bliver stort, får alle også en del af kagen.

Noget hidtil uset i Hollywood, altså. Lavpris-revolution i glamourbyen.

At Cannon nu også er begyndt at producere seriøse film – Cassavetes' film er kun én blandt flere – må unægtelig give stof til eftertanke. Golan og Globus' meget forskellige personligheder kan meget vel – sammen – komme til at overraske alle. De er andet og mere end . . . »just two *Happy Guys*« hvis »*dream is becoming a reality*«, som de f.eks. kundgjorde i en af deres annoncer i »Variety«.

De indvarsler nye tider.